

การศึกษาความรู้และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์

ประจำโรงฆ่าสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8

จินตนา ตันเวชศิลป์

บทคัดย่อ

การบริโภคเนื้อสัตว์ที่ปนเปื้อนเชื้อในขบวนการผลิต เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของการเกิดโรคอาหารเป็นพิษ ในผู้บริโภค พนักงานตรวจโรคสัตว์เป็นผู้ปฏิบัติงานในหนึ่งขั้นตอนสำคัญที่ช่วยเพิ่มระดับความปลอดภัยด้านอาหารประเภทเนื้อสัตว์ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความรู้และระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์ที่ปฏิบัติงานในโรงฆ่าสัตว์พื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์พนักงานตรวจโรคสัตว์ทางโทรศัพท์ ระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนสิงหาคม 2565 พนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 จำนวน 69 คน จากทั้งหมด 82 คน คิดเป็นร้อยละ 84.2 ร่วมให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 76.8 มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในระดับดี ส่วนที่มีระดับความรู้พอใช้และต่ำ ยังขาดความรู้ด้านการรายงานและระเบียบวิธีปฏิบัติที่ออกมาใหม่ การขาดความรู้ด้านการรายงานทำให้ไม่มีการรายงานผลการตรวจ ($X^2=4.23, p=0.04$) มีความพึงพอใจในภาพรวมของการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์อยู่ในระดับพึงพอใจมาก (mean=4.1, s.d.=0.65) มีความพึงพอใจในประเด็นค่าตอบแทนในระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับประเด็นอื่น โดยมีคะแนนอยู่ในระดับความพึงพอใจปานกลาง (mean=3.2, s.d.=1.31) ค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์มีความสัมพันธ์ในทางเดียวกับระดับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญ ($r_s = 0.38, p(2\text{-tailed}) = 0.01$) และมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมากที่สุด (mean=4.7, s.d.=0.49) ในประเด็นการเห็นความสำคัญของงานและความภาคภูมิใจในงาน จากผลการศึกษาการจัดการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบแก่พนักงานตรวจโรคสัตว์ และการรับรู้ในปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์แล้วนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้มีสวัสดิภาพและสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานเป็นสิ่งที่องค์กรที่รับผิดชอบควรดำเนินการ

คำสำคัญ: ความรู้ ความพึงพอใจ โรงฆ่าสัตว์ พนักงานตรวจโรคสัตว์ พื้นที่ปศุสัตว์เขต 8

ทะเบียนวิชาการเลขที่: 65(2)-0416(8)-126

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดระนอง ต.เขานิเวศน์ อ.เมืองระนอง จ.ระนอง 85000

A Study on Knowledge and Job Satisfaction of Meat Inspectors of Slaughterhouses in Livestock Region 8

Jintana Tanveschasilp

Abstract

Contaminated foods posed high risk of food poisoning diseases in consumers. Meat Inspector has an important role in the safety of meat products. The objectives of this study were to describe knowledge related to the role and responsibility of the Meat Inspector and their job satisfaction. The study population included all the Meat Inspectors working at the registered slaughtered houses in the Livestock Region 8. Questionnaires interviewed via telephone were performed to collect data during March-August 2022. 69 of 82 Meat Inspectors (84.2%) were interviewed. Most of them were male and had a bachelor's degree. About 76.8% had good knowledge. Those with fair or poor level of knowledge were lack in the area of reporting and the latest rules or orders associated with meat inspection. The association between report submission and the level of knowledge was significant ($\chi^2=4.23, p=0.04$). The overall satisfaction in the job was high (mean=4.1, s.d.=0.65). Salary was the topic that received the lowest satisfaction scores, moderate (mean=3.2, s.d.=1.31). Meaningfulness and importance of work received the highest satisfaction scores, very high (mean=4.7, s.d.=0.49). The study suggested that continuing education for Meat Inspectors is crucial to increase efficiency of meat inspection. Additionally, problems and concerns raised by the Meat Inspectors should be heard and used to guide for improvement in their welfare and wellbeing.

Keywords: knowledge, satisfaction, slaughterhouse, Meat Inspector, Livestock Region 8

Research Paper No: 65(2)-0416(8)-126

Ranong Provincial Livestock Office, Muang Ranong, Ranong, 85000

บทนำ

การบริโภคเนื้อสัตว์ที่ปนเปื้อนเชื้อจากขั้นตอนต่างๆ ในการผลิต เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของการเกิดโรคอาหารเป็นพิษในผู้บริโภค โดยเฉพาะในประเทศที่ขาดระบบการจัดการด้านสุขอนามัยที่มีคุณภาพ (Centers for Disease Control and Prevention, 1996) เนื้อสัตว์ที่มีความปลอดภัย นอกจากมาจากฟาร์มปศุสัตว์ที่มีการเลี้ยงการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสมได้มาตรฐานแล้ว จะต้องผ่านการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์โดยมีพนักงานตรวจโรคสัตว์ประจำโรงฆ่าสัตว์ตรวจสอบแหล่งที่มาของสัตว์ ประวัติการเลี้ยง การรักษา การฉีดวัคซีน ใบอนุญาตเคลื่อนย้ายตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ หรือหนังสือรับรองแหล่งที่มาของสัตว์เพื่อเข้าโรงฆ่าสัตว์ ตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ และสุขภาพสัตว์ที่โรงพักสัตว์โดยวิธีสังเกตอาการของสัตว์ ตรวจร่างกาย และอวัยวะของสัตว์ ทั้งนี้สัตว์ที่จะฆ่าต้องมีสุขภาพปกติ ไม่เป็นโรค ไม่มีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค (ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง การตรวจโรคและการตรวจพิสูจน์โรคสัตว์ในสัตว์ที่ฆ่าในโรงฆ่าสัตว์หรือฆ่านอกโรงฆ่าสัตว์ และเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายโดยมิได้ถูกฆ่า เพื่อการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2560, 2560) การปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์จึงเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนสำคัญที่ช่วยเพิ่มระดับความปลอดภัยด้านอาหารสินค้าปศุสัตว์ประเภทเนื้อสัตว์ให้แก่ผู้บริโภค การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานทั้งความรู้บทบาทอำนาจและหน้าที่ในการปฏิบัติงานของตนเอง ความรู้เฉพาะงานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนความรู้จากการติดตามข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ นอกจากนี้แล้ว ปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน คือความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน (สมคิด, 2545) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้บุคคลกระตือรือร้นในการทำงาน มีความมุ่งมั่น มีขวัญและกำลังใจที่ดี (মনชัย, 2550)

ในประเทศฟินแลนด์มีการศึกษาปัจจัยที่มีผลกับแรงจูงใจและทัศนคติในการทำงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์ พบว่าพนักงานตรวจโรคสัตว์ตระหนักในบทบาทหน้าที่ด้านความปลอดภัยของอาหาร (Rahkio *et al.*, 1995) เช่นเดียวกับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ในประเทศไนจีเรีย (Unamba-Oparah *et al.*, 2018) ในประเทศมาเลเซีย มีการศึกษา ความรู้ ทัศนคติ และวิธีการปฏิบัติด้านอาหารปลอดภัยที่สอดคล้องกับ กฎหมายโรงฆ่าสัตว์ของพนักงานตรวจโรคสัตว์ ซึ่งพบว่าทัศนคติและการปฏิบัติที่ดี แต่มีความรู้ที่สอดคล้องกับกฎหมายในระดับต่ำ (Abdullahi *et al.*, 2016) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาหาแนวทางเพื่อลดปริมาณงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์อันเนื่องมาจากภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ (Arzoomand *et al.*, 2019) ซึ่งการศึกษาเหล่านี้เป็นการรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้วางแผนทางการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ปัจจุบันความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระดับความรู้และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในประเทศไทยยังไม่มีหรือมีอยู่จำกัด วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คือ เพื่อแสดงระดับความรู้และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์ โดยทำการศึกษาในพนักงานตรวจโรคสัตว์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 เพื่อให้ทราบว่าผู้ปฏิบัติงานมีความรู้หรือไม่อย่างไร มีประเด็นใดที่จะต้องแก้ไขให้มีความรู้เพิ่มเติม อันจะส่งผลต่อความถูกต้องของการปฏิบัติงาน และการทราบระดับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาหรือความไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน ทำให้ทราบข้อบกพร่องเพื่อนำไปสู่การจัดการแก้ไข เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจ

อุปกรณ์และวิธีการ

รูปแบบการศึกษา และประชากรที่ศึกษา

การศึกษาเชิงพรรณนา รวบรวมข้อมูลความรู้และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์ประจำโรงฆ่าสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนสิงหาคม 2565 โดยใช้แบบสอบถามพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 มีโรงฆ่าสัตว์ที่มีใบอนุญาตรวม 120 แห่ง มีพนักงานตรวจโรคสัตว์รวม 82 คน เป้าหมายการศึกษา คือ พนักงานตรวจโรคสัตว์ประจำโรงฆ่าสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ทุกคน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงฆ่าสัตว์และจำนวนพนักงานตรวจโรคสัตว์จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	โรงฆ่าสัตว์ (แห่ง)	พนักงานตรวจโรคสัตว์ (คน)
สุราษฎร์ธานี	27	17
นครศรีธรรมราช	23	14
กระบี่	23	13
ตรัง	12	8
พัทลุง	11	13
พังงา	11	5
ชุมพร	8	7
ภูเก็ต	3	3
ระนอง	2	2

การเก็บข้อมูลและวิธีการวัดผล

ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ แจกวัสดุประสงค์และวิธีการเก็บข้อมูลแก่พนักงานตรวจโรคสัตว์ทุกคนและขอความเห็นชอบในการเข้าร่วมในการศึกษา แล้วจึงนัดหมายการสัมภาษณ์แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลทางประชากรศาสตร์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่พนักงานตรวจโรคสัตว์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร จำนวนครั้งที่ส่งรายงาน อาชีพหลัก อาชีพอื่น รายได้ต่อเดือน รายได้จากการปฏิบัติงานตรวจโรค ประเภททะเบียนพนักงานตรวจโรคสัตว์ จำนวนโรงฆ่าที่ปฏิบัติงาน ชนิดสัตว์ที่ทำการตรวจ จำนวนสัตว์ที่เข้าฆ่าต่อวัน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ ช่วงเวลาที่ปฏิบัติงาน จำนวนชั่วโมงที่ปฏิบัติงาน การลาพัก/หาผู้ปฏิบัติงานแทน รวมทั้งข้อมูล ระยะทางถึงโรงฆ่าสัตว์ ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ระยะเวลาเดินทาง การมีบ้านพักของโรงฆ่าสัตว์

ส่วนที่ 2 ความรู้ด้านการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของพนักงานตรวจโรคสัตว์ จำนวน 5 ข้อ ความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน จำนวน 3 ข้อ และการรับรู้ข่าวสารที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับการตรวจโรคสัตว์ จำนวน 2 ข้อ โดยคำตอบมี 3 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่ และไม่ทราบ วิธีการวัดผล (Abdullahi *et al.*, 2016) โดยให้คะแนนการตอบได้ถูกต้องข้อละ 1 คะแนน และให้คะแนน 0 สำหรับการตอบผิดหรือไม่ทราบ รวบรวมคะแนนทั้ง 10 ข้อและแบ่งระดับความรู้เป็น 3 กลุ่มตามเกณฑ์ดังนี้ มีความรู้ระดับดี 8-10 คะแนน มีความรู้ระดับพอใช้ 6-7 คะแนน และมีความรู้ระดับต่ำ 0-5 คะแนน

ส่วนที่ 3 ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 7 หัวข้อ ได้แก่ ค่าตอบแทน ปริมาณงาน ลักษณะงาน สถานที่/เครื่องมือและอุปกรณ์ ความปลอดภัยในการทำงาน ความสำคัญของงานและความภาคภูมิใจ และภาพรวมความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์ คำตอบมี 5 ระดับ ดังนี้ ระดับ 1 พึงพอใจน้อยที่สุด 2 พึงพอใจน้อย 3 พึงพอใจปานกลาง 4 พึงพอใจมาก และ 5 พึงพอใจมากที่สุด วัดผลโดยให้คะแนนเท่ากับระดับความพึงพอใจ เช่น ความพึงพอใจระดับ 1 พึงพอใจน้อยที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 1 รวมคะแนนหาค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละหัวข้อ แปรผลความพึงพอใจตามช่วงเกณฑ์คะแนน (Likert, 1932) ดังนี้

- 1.00-1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 1.51-2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 2.51-3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.51-4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 4.51-5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการอบรมเพื่อทบทวนความรู้ รูปแบบและความถี่ในการจัดอบรม ปัญหาและอุปสรรคในระบบการรายงานการตรวจโรคสัตว์ไปยังกรมปศุสัตว์ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ มัธยฐาน ค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายและสรุปข้อมูล เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของประวัติจำนวนครั้งการส่งรายงานกับระดับความรู้ในการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ของเพศกับระดับคะแนนความพึงพอใจในประเด็นความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน Chi-square test ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่อยู่ในรูปการจัดกลุ่ม พิจารณาความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติหาก $p \leq .05$ และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของรายได้จากการเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์และรายได้รวมกับระดับความพึงพอใจด้านค่าตอบแทน ด้วยวิธี Spearman's correlation coefficient ทดสอบตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่เป็นตัวเลขจำนวนหรือหรือตัวเลข ระดับความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติหาก $p \leq .05$ และแปรผลระดับความสัมพันธ์ ตามค่า Spearman's Rho (r_s) (Leclezio *et al.*, 2015) ดังนี้ 0.01-0.19 ไม่มีความสัมพันธ์ 0.20-0.29 มีความสัมพันธ์น้อย 0.30-0.39 มีความสัมพันธ์ปานกลาง 0.40-0.69 มีความสัมพันธ์มาก ≥ 0.70 มีความสัมพันธ์มากที่สุด

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8

พนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 มีจำนวน 82 คน ร่วมตอบแบบสอบถามจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 84.2 มีผู้ไม่ให้ข้อมูล 13 คน จากจังหวัดนครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา สุราษฎร์ธานี ตรัง และ พัทลุง โดย 6 คน ไม่สามารถติดต่อได้ และ 7 คนให้เหตุผลว่าไม่สะดวก

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ดังตารางที่ 2 เป็นดังนี้ คือ มีอายุระหว่าง 27-67 ปี ค่ามัธยฐานอายุ 49 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป รับราชการหรือเป็นเจ้าของที่รัฐกว่าครึ่งหนึ่งประกอบอาชีพอื่นด้วย ได้แก่ ทำการเกษตรปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ รักษาสัตว์ ค้าขาย และเป็นอาจารย์ มีรายได้ต่อเดือนจากการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์ประมาณ 4,750 บาท ทั้งนี้มีทั้งปฏิบัติงานโดยไม่ได้รับเงิน จนถึงได้รับเงินประมาณ 20,000 บาท รายได้อื่นนอกเหนือจากการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์ในแต่ละเดือน มีผู้ไม่มีรายได้อื่นเลยจนถึงมีรายได้อื่นประมาณ 100,000 บาท ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในฐานะพนักงานตรวจโรคสัตว์ประมาณ 5 ปี ต่ำสุด 3 เดือน สูงสุด 24 ปี

ตารางที่ 2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 (n=69)

ลักษณะ	มัธยฐาน (ต่ำสุด-สูงสุด)	จำนวน	ร้อยละ
อายุ	49 (27-67)		
เพศ			
ชาย		51	73.9
หญิง		18	26.1
สถานภาพสมรส			
แต่งงาน		52	75.4
โสด/หม้าย/หย่า		17	24.6
การศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี		3	4.3
ปริญญาตรี/สูงกว่า		66	95.7
อาชีพหลัก			
รับราชการ/พนักงานรัฐ		57	82.6
พนักงานเอกชน		6	8.7
เจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ		6	8.7
อาชีพเสริม			
ไม่มี		32	46.4
รักษาสัตว์		8	11.6
การเกษตร (ปลูกพืช 21; เลี้ยงสัตว์ 3)		24	34.8
ค้าขาย		3	4.3
อาจารย์		2	2.9
รายได้จากการเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ (n=56)	4,750 (0-20,000)		
รายได้อื่น (n=48)	40,000 (0-100,000)		
ระยะเวลาการทำงานเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ (ปี) (n=68)	5 (0.25-24)		

พนักงานตรวจโรคสัตว์ส่วนน้อยมีคุณสมบัติเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ ส่วนใหญ่เป็นผู้ผ่านการอบรมตรวจโรคและเนื้อสัตว์ สุกร สัตว์ปีก และสัตว์เคี้ยวเอื้อง ประมาณหนึ่งในสามไม่พบชื่อในระบบรายงานการตรวจโรคสัตว์ (เดือนธันวาคม 2564 ถึงเดือนสิงหาคม 2565) และเกือบครึ่งมีการส่งรายงานการตรวจโรคสัตว์เกิน 6 ครั้ง ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงฆ่าสัตว์เพียง 1 แห่ง ชนิดสัตว์ 2 ชนิดหลักที่ทำการตรวจคือ สุกร และสัตว์ปีก ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในแต่ละวันประมาณ 4 ชั่วโมงต่อคน จำนวนสัตว์ที่ตรวจต่อคนต่อวันโดยเฉลี่ย สุกร 17 ตัว สัตว์ปีก 6,000 ตัว (ตารางที่ 3) ค่ามัธยฐานระยะทางจากที่พักไปโรงฆ่าสัตว์ 6.5 กิโลเมตร (ต่ำสุด 0 - 80 กิโลเมตร) ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 10 นาที (0 - 60 นาที) ส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ มีผู้ปฏิบัติงานตัวสำรองในโรงฆ่าสัตว์ 12 แห่ง

ตารางที่ 3 คุณสมบัติและงานในความรับผิดชอบของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 (n=69)

ลักษณะ	มัธยฐาน (ต่ำสุด-สูงสุด)	จำนวน	ร้อยละ
คุณสมบัติ			
ผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์		12	17.4
ผู้ผ่านการอบรมการตรวจโรคและเนื้อสัตว์			
สุกร สัตว์ปีก สัตว์เคี้ยวเอื้อง		51	73.9
สุกร		4	5.8
สัตว์ปีก		1	1.4
สัตว์เคี้ยว		1	1.4
ประวัติการส่งรายงานการตรวจโรคสัตว์			
ไม่มี		24	34.8
ส่งรายงาน 1-5 ครั้ง		13	18.8
ส่งรายงาน 6 ครั้งขึ้นไป		32	46.4
โรงฆ่าสัตว์ที่รับผิดชอบ			
1 แห่ง		56	81.2
2 แห่ง		7	10.1
มากกว่า 2 แห่ง		6	8.7
ชนิดสัตว์ที่รับผิดชอบ			
สุกร		53	76.8
สัตว์ปีก		11	15.9
โค		3	4.3
สุกรและสัตว์ปีก		1	1.4
สัตว์ปีกและแพะ		1	1.4
ชั่วโมงการปฏิบัติงานต่อวัน			
จำนวนสัตว์ต่อวัน (ตัว)	4 (1.5-14)		
สุกร (n=54)	17 (3-500)		
สัตว์ปีก (n=13)	6,000 (275-35,000)		
แพะ (n=1)	4		
โค (n=3)	4 (1-9)		

ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์ของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8

พนักงานตรวจโรคสัตว์ส่วนใหญ่ มีความรู้ด้านการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี มีผู้มีความรู้ระดับความรู้พอใช้และต่ำอยู่ประมาณ 1 ใน 4 (ตารางที่ 4) พนักงานตรวจโรคสัตว์ประมาณ 1 ใน 3 ไม่มีความรู้เรื่องหน้าที่การส่งรายงานการตรวจโรคสัตว์และกฎระเบียบแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์ที่ออกมาใหม่ (ตารางที่ 5) การทดสอบความสัมพันธ์ของระดับความรู้ (ดี เทียบกับพอใช้และต่ำ) กับประวัติการส่งรายงานการตรวจโรคสัตว์ (ไม่มีการส่งเลยเทียบกับมีการส่งรายงานอย่างน้อย 1 ครั้ง) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($X^2=4.23, p =0.04$)

ตารางที่ 4 การกระจายของระดับคะแนนการมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์ของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 (n=69)

ระดับ	จำนวน (n=69)	ร้อยละ
ดี (คะแนน 8-10)	53	76.8
พอใช้ (คะแนน 6-7)	15	21.7
ต่ำ (คะแนน 0-5)	1	1.4

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของการตอบคำถามได้ถูกต้องในด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์ของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 (n=69)

คำถาม	จำนวน	ร้อยละ
อำนาจและหน้าที่ของพนักงานตรวจโรคสัตว์		
1) การตรวจโรคสัตว์ไม่ต้องตรวจก่อนการฆ่าสัตว์ มีเฉพาะการตรวจเนื้อสัตว์หลังฆ่าแล้วเท่านั้น	69	100.0
2) กรณีที่พนักงานตรวจโรคสัตว์มีเหตุอันควรสงสัยว่าสัตว์ที่จะฆ่านั้นเป็นโรค หรือมีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือมีลักษณะไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจสั่งงดการฆ่าสัตว์และแยกสัตว์นั้นไว้เพื่อตรวจพิสูจน์ได้	69	100.0
3) กรณีมีสัตว์ที่จะฆ่าเป็นโรคระบาด ไม่ต้องแจ้งโรคเนื่องจากพนักงานตรวจโรคเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ.โรคระบาดสัตว์	68	98.6
4) พนักงานตรวจโรคสัตว์มีหน้าที่ส่งรายงานการตรวจโรคและพิสูจน์โรคสัตว์ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์	48	69.6
5) รายงานการตรวจโรคสัตว์ต้องจัดทำทุกเดือนและรายงานกรมปศุสัตว์ภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไป	48	69.6
ความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน		
6) สัตว์ (สัตว์ปีก สุกร แพะ โค) ที่มีลักษณะผอมแห้งมาก จัดเป็นสัตว์ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร	64	92.8
7) เนื้อสัตว์ที่มีลักษณะมีตัวพยาธิ หรือตัวอ่อนของพยาธิ (ซีสต์) สามารถรับรองให้จำหน่ายได้	67	97.1
8) เนื้อสัตว์ที่มีลักษณะดีซ่าน สามารถรับรองให้จำหน่ายได้	63	91.3
การรับข่าวสารทันต่อเหตุการณ์		
9) ปัจจุบันยังไม่มีประกาศว่า โรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (ASF) เป็นโรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร	46	66.7
10) ในปัจจุบันยังไม่มีประกาศกฎกระทรวงการจัดเก็บข้อมูลของสัตว์ที่เข้าสู่โรงฆ่าสัตว์และเนื้อสัตว์ที่ออกจากโรงฆ่าสัตว์	42	60.9

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8

จากการศึกษา (ตารางที่ 6) พบว่าพนักงานตรวจโรคสัตว์มีความพึงพอใจในภาพรวมของการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์ในระดับพึงพอใจมาก โดยมีความพึงพอใจในหัวข้อการเห็นความสำคัญของงานและความภาคภูมิใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด พนักงานตรวจโรคสัตว์กว่าร้อยละ 90 ให้คะแนนความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด และมีความพึงพอใจในหัวข้อค่าตอบแทนอยู่ในระดับต่ำที่สุดโดยอยู่ในระดับปานกลาง ในหัวข้อนี้พนักงานตรวจโรคสัตว์ประมาณ 1 ใน 3 ให้คะแนนความพึงพอใจในหัวข้อค่าตอบแทนระดับน้อยและน้อยที่สุด การทดสอบความสัมพันธ์ของรายได้จากการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์กับระดับคะแนนความพึงพอใจด้านค่าตอบแทนพบว่ามีความสัมพันธ์ระดับปานกลางและความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s = 0.38, p$ (2-tailed) = 0.01) ส่วนความสัมพันธ์ของรายได้รวมทั้งหมดกับระดับคะแนนความพึงพอใจด้านค่าตอบแทนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s = -0.01, p$ (2-tailed) = 0.93) ในประเด็นความพึงพอใจด้านความปลอดภัยในการทำงานพบว่าความสัมพันธ์ของเพศกับระดับความพึงพอใจในด้านความปลอดภัยในการทำงานไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($X^2 = 0.75, p = 0.94$)

ตารางที่ 6 ระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8

ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ, จำนวน (%)					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1) ค่าตอบแทน	8 (11.6)	13 (18.8)	18 (26.1)	15 (21.7)	15 (21.7)	3.2	1.31	ปานกลาง
2) ปริมาณงาน	2 (2.9)	4 (5.8)	17 (24.6)	28 (40.6)	18 (26.1)	3.8	0.99	มาก
3) ลักษณะงาน	0 (0.0)	4 (5.8)	22 (31.9)	24 (34.8)	19 (27.5)	3.8	0.90	มาก
4) สถานที่ทำงาน เครื่องมือและอุปกรณ์	1 (1.4)	4 (5.8)	16 (23.2)	28 (40.6)	20 (29.0)	3.9	0.94	มาก
5) ความปลอดภัยในการทำงาน	2 (2.9)	3 (4.3)	11 (15.9)	29 (42.0)	24 (34.8)	4.0	0.98	มาก
6) การเห็นความสำคัญของงานและความภาคภูมิใจ	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (1.4)	18 (26.1)	50 (72.5)	4.7	0.49	มากที่สุด
7) ภาพรวมการปฏิบัติงานด้านพนักงานตรวจโรคสัตว์	0 (0.0)	1 (1.4)	8 (11.6)	42 (60.9)	18 (26.1)	4.1	0.65	มาก

ความคิดเห็นของพนักงานตรวจโรคสัตว์ต่อการอบรมเพื่อทบทวนความรู้

พนักงานตรวจโรคสัตว์ร้อยละ 97.1 จำนวน (67/69) เห็นด้วยให้มีการจัดอบรมเพื่อทบทวนความรู้รูปแบบการอบรมที่มีผู้เห็นด้วยมากที่สุด คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการร้อยละ 64.2 (43/67) รองลงมา คือ การอบรมผ่านระบบประชุมออนไลน์ร้อยละ 34.3 (23/67) และการอบรม E-learning ร้อยละ 6.0 (4/67)

การรับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ ร้อยละ 9.0 (6/67) ทางไปรษณีย์ร้อยละ 7.5 (5/67) และทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ร้อยละ 1.5 (1/67) ส่วนความถี่ของการอบรมที่ถูกเลือกมากที่สุดสำหรับการอบรมเชิงปฏิบัติการ คือ ทุก 2-3 ปี รองลงมาคือทุก 6 เดือนถึง 1 ปี และสำหรับการอบรมออนไลน์ คือ ทุก 6 เดือนถึง 1 ปี รองลงมาคือทุก 2-3 ปี ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนผู้ที่เห็นด้วยให้มีการอบรมเพื่อทบทวนความรู้ในรูปแบบการอบรมและความถี่ของการอบรมในรูปแบบต่าง ๆ

รูปแบบการอบรม	ความถี่ของการอบรม (คน)					รวม (คน)
	½-1 ปี	2-3 ปี	4-5 ปี	>5 ปี	ไม่ระบุ	
1.การอบรมเชิงปฏิบัติการ*	15	19	8	1	0	43
2.อบรมออนไลน์ เช่น โปรแกรมซูม	13	8	2	0	0	23
3.ระบบ E-learning	0	0	0	0	4	4
4.การส่งข้อมูลผ่านโปรแกรม เช่น line	1	1	0	0	4	6
5.การส่งเอกสารความรู้ทางไปรษณีย์	1	1	0	0	3	5
6.การส่งเอกสารความรู้ทาง E-mail	1	0	0	0	0	1

* มีผู้เสนอระยะเวลาในการจัด 2-3 วัน

ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการรายงานการตรวจโรคสัตว์ต่อกรมปศุสัตว์และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

พบรายงานปัญหาหรือความไม่สะดวกในการรายงานการตรวจโรคสัตว์ 3 ประเด็นหลัก คือ มีภาระงานมาก ระบบยุ่งยาก รายละเอียดมาก ต้องกรอก เคาเซ วันวรรค ใช้งานยาก ใช้เวลามากในการบันทึก และระบบล่าช้าเป็นบางเวลา และผู้ปฏิบัติงานยังขาดทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์รายงานข้อมูล ในส่วนของข้อเสนอแนะมีดังนี้ ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์เป็นเจ้าหน้าที่ของภาครัฐซึ่งเป็นผู้ไม่มีส่วนได้เสียกับผู้ประกอบการ มีการกำหนดค่าตอบแทนพนักงานตรวจโรคสัตว์ อบรมพนักงานตรวจโรคสัตว์เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ต้องการทราบความสำคัญของการรายงานการตรวจโรคสัตว์ สอนการใช้งานระบบการรายงานข้อมูล ให้มีพนักงานตรวจโรคสัตว์ตัวสำรองในกรณีที่พนักงานตรวจโรคสัตว์หลักไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ จัดให้มีสถานที่ทำงานด้านเอกสารของพนักงานตรวจโรคสัตว์ภายในโรงฆ่าสัตว์ ให้คำแนะนำสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์ให้รักษาคุณภาพเนื้อสัตว์เพื่อคงคุณภาพจากโรงฆ่าสัตว์จนถึงมือผู้บริโภค การใช้ใบ รน. แบบกำกับชั้นเนื้อจัดให้มีความก้าวหน้าของสายงาน

สรุปและวิจารณ์

การศึกษาระดับความรู้และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ครั้งนี้ มีพนักงานตรวจโรคสัตว์ร่วมให้ข้อมูลร้อยละ 84.2 และพบว่ามีความรู้เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในระดับดี ส่วนที่ยังมีความรู้ในระดับพอใช้ถึงต่ำ ยังขาดความรู้เรื่องระบบการรายงานการตรวจโรคสัตว์ และการรับรู้ข่าวสารที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับหรือแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการตรวจโรคสัตว์ พนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 มีความพึงพอใจในภาพรวม

การปฏิบัติงานในระดับพึงพอใจมาก โดยมีความพึงพอใจต่ำสุดในระดับความพึงพอใจปานกลางในหัวข้อคำตอบแทน

พนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากช่วงเวลาการปฏิบัติงานส่วนมากเป็นช่วงเวลากลางคืน มีการใช้มีดหรือของมีคมภายในโรงฆ่าสัตว์ ดังเช่นการศึกษาพนักงานในโรงฆ่าสัตว์ในประเทศมาเลเซีย (Abdullahi *et al.*, 2016) มีพนักงานเพศชายร้อยละ 63.6 และในสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ มีพนักงานเพศชายร้อยละ 80.0 (Nyamakwere *et al.*, 2017) พนักงานตรวจโรคสัตว์มีระยะเวลาการปฏิบัติงานประมาณ 4 ชั่วโมงต่อวันและกว่าครึ่งหนึ่งประกอบอาชีพอื่นอีกด้วย จึงคาดว่าส่วนใหญ่เป็นการทำงานแบบเสริมอาชีพหลัก ระยะเวลาการปฏิบัติงานนี้แตกต่างจากการศึกษาในประเทศฟินแลนด์ที่พนักงานตรวจเนื้อสัตว์เป็นสัตวแพทย์และเป็นการจ้างงานแบบเต็มเวลาถึงร้อยละ 90 (Rahkio *et al.*, 1995) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 พนักงานตรวจเนื้อสัตว์ส่วนใหญ่ไม่ใช่สัตวแพทย์ แต่ทั้งหมดเป็นผู้มีการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุปริญญาขึ้นไปและส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับความแตกต่างของระยะเวลาปฏิบัติงานในแต่ละการศึกษา น่าจะเป็นความแตกต่างของขนาดโรงฆ่าสัตว์และจำนวนสัตว์ที่เข้าฆ่าสำหรับในประเทศไทยในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 โรงฆ่าสัตว์ที่มีเกือบทั้งหมดมีจำนวนสัตว์ที่เข้าฆ่าต่อวันไม่สูงนัก จึงไม่จำเป็นต้องจ้างพนักงานตรวจโรคสัตว์แบบเต็มเวลา อย่างไรก็ตามพนักงานตรวจโรคสัตว์ต้องจัดทำเอกสารรายงาน รวมทั้งใช้เวลาศึกษาความรู้และกฎระเบียบ ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการฆ่าสัตว์ตามที่สัตวแพทย์ที่เป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ในประเทศฟินแลนด์แจกแจงไว้ (Rahkio *et al.*, 1995) โรงฆ่าสัตว์จึงควรจัดเตรียมสถานที่พร้อมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้พร้อม ดังข้อเสนอแนะของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ที่ขอให้โรงฆ่าสัตว์ต้องมีสถานที่ทำงานเอกสารด้วย

พนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับดี มีความรู้ด้านอำนาจและหน้าที่ของพนักงานตรวจโรคสัตว์ ความรู้ในการปฏิบัติงาน และความรู้แนวทาง ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องที่เป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์ ผู้ที่มีความรู้ในระดับพอใช้หรือในระดับต่ำมีอยู่ประมาณ 1 ใน 5 ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการรายงาน และระเบียบแนวทางการปฏิบัติที่ปรับปรุงใหม่ให้ทันกับสถานการณ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่าการขาดความรู้เรื่องระบบรายงานสัมพันธ์กับการที่พนักงานตรวจโรคสัตว์ไม่ส่งรายงาน ซึ่งบ่งชี้ว่าการติดตามประเมินความรู้และจัดอบรมทบทวนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้ปฏิบัติงานตามช่วงเวลาที่เหมาะสมเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น ทั้งนี้สอดคล้องกับความเห็นของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ที่ต้องการให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นประจำอย่างน้อยภายในทุก 2-3 ปี หรือทุก 6 เดือนถึง 1 ปี สำหรับการอบรมออนไลน์

คำตอบแทนในการทำงานเป็นปัจจัยที่พนักงานตรวจโรคสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 มีความพึงพอใจในระดับปานกลางซึ่งเป็นระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่นๆ ซึ่งมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ทั้งนี้ค่าจ้างเงินเดือน เป็นหนึ่งในแรงจูงใจในการทำงาน (Rahkio *et al.*, 1995, Wojtacka *et al.*, 2020) จึงควรพิจารณาให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับคำตอบแทนอย่างเหมาะสม ในการศึกษาพบว่าพนักงานตรวจโรคสัตว์จำนวนหนึ่งปฏิบัติงานโดยไม่ได้รับคำตอบแทน ซึ่งขัดแย้งกับหลักการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และอาจเป็นเหตุให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ จากผลการวิเคราะห์พบว่ารายได้จากการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์กับระดับ

ความพึงพอใจมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่รายได้รวมทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจ แสดงว่าการให้ระดับคะแนนความพึงพอใจพิจารณาจากรายได้จากความเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์จริง และระดับความพึงพอใจเป็นไปในทิศทางเดียวกับระดับรายได้ คือมีความพึงพอใจสูงเมื่อมีรายได้สูง

ความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่องานที่ทำมีความสัมพันธ์ต่อระดับประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงาน (จันทร์นภา และณภมล, 2557) จากการศึกษาของ Rahkio และคณะในปี 1995 สัตวแพทย์ผู้ทำการตรวจเนื้อจัดลำดับความสำคัญของแรงจูงใจในการทำงาน ดังนี้ การทำงานที่มีคุณค่า งานมีความสำคัญ การมีหน้าที่ในการอบรม สภาพบรรยากาศการทำงานที่ดี เพื่อการศึกษา ค่าจ้างเงินเดือน ความท้าทายของงาน และ ความสะอาดของสถานที่ทำงาน (Rahkio *et al.*, 1995) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ให้ผลสอดคล้องกันโดยที่ในประเด็นความสำคัญของงานและความภาคภูมิใจได้รับคะแนนความพึงพอใจระดับมากที่สุด จากผู้ปฏิบัติงานถึงประมาณ 3 ใน 4 และค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนความพึงพอใจยังอยู่ในระดับมากที่สุดอีกด้วย ในประเด็นปริมาณงาน สถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ และความปลอดภัย มีผู้ปฏิบัติงานน้อยกว่าร้อยละ 10 ให้คะแนนความพึงพอใจในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด ประเด็นเหล่านี้ถึงแม้พบเพียงจำนวนเล็กน้อยเมื่อเทียบกับในที่อื่น เช่น การศึกษาของ Wojtacka และคณะในปี 2020 (Wojtacka *et al.*, 2020) พบว่าหนึ่งในสามของผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงความไม่ปลอดภัยในด้านสุขภาพและความไม่ปลอดภัยในชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น แต่เป็นเรื่องที่สำคัญควรได้รับการแก้ไขหรือรายงานต่อผู้มีอำนาจให้สั่งการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เพื่อสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรที่รับผิดชอบควรจัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานตรวจโรคสัตว์ เพื่อให้ความรู้และทบทวนแนวทางการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เช่น ความรู้เรื่องการรายงานการตรวจโรคสัตว์ และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล เป็นต้น ในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการหรือการอบรมผ่านระบบประชุมออนไลน์ และสร้างช่องทางแจ้งข่าวสารความรู้ กฎระเบียบที่เป็นปัจจุบัน แนวทางการปฏิบัติงาน และการติดต่อประสานงานกับพนักงานตรวจโรคสัตว์
2. หน่วยงานหรือองค์กรที่ได้รับการรับรองจากภาครัฐ เปิดการอบรมหลักสูตรพนักงานตรวจโรคสัตว์เป็นประจำ เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้ารับการอบรมได้ ลดปัญหาการขาดแคลนพนักงานตรวจโรคสัตว์ในบางพื้นที่
3. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์และทบทวนให้เป็นปัจจุบันเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำมาใช้อ้างอิงและทำความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากพนักงานตรวจโรคสัตว์ที่เป็นสัตวแพทย์ไม่ได้ผ่านการอบรมหลักสูตรพนักงานตรวจโรคสัตว์โดยตรง อาจไม่ทราบขั้นตอนการปฏิบัติงาน อำนาจหน้าที่เฉพาะของพนักงานตรวจโรคสัตว์ หรือในกรณีที่เป็นผู้ที่ผ่านการอบรมแต่ผ่านการอบรมมานานแล้ว ไม่ทราบขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติใหม่ ๆ
4. ผู้มีอำนาจพิจารณาข้อเสนอแนะที่อาจนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์ ได้แก่ ให้โรงฆ่าสัตว์จัดให้มีพนักงานตรวจโรคสัตว์ตัวสำรองประจำโรงฆ่าสัตว์ เพื่อให้

พนักงานมีวันหยุดอย่างเหมาะสม กำหนดให้มีค่าตอบแทนขั้นต่ำของพนักงานตรวจโรคสัตว์รายวัน หรือค่าตรวจ สัตว์รายตัวตามชนิดสัตว์อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การปรับเปลี่ยนให้พนักงานตรวจ โรคสัตว์เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้สามารถควบคุมการปฏิบัติงาน ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียจากผู้ประกอบการ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณพนักงานตรวจโรคสัตว์ทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามในการศึกษานี้ เจ้าหน้าที่กลุ่มพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกจังหวัดในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ที่ได้ ช่วยเหลือในการติดต่อพนักงานตรวจโรคสัตว์ ตลอดจนคณะกรรมการวิชาการปศุสัตว์เขต 8 ด้านสัตวแพทย์ คณะกรรมการวิชาการปศุสัตว์เขต 8 สัตวแพทย์หญิงวันดี คงแก้ว สัตวแพทย์หญิงนพวรรณ บัวมีรูป และ สัตวแพทย์หญิงบุณิกา จุลละโพธิ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการศึกษานี้

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธนา วงศ์ศรีภูมิเทศ และณกมล จันทร์สม. 2557. วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการ บริหารธุรกิจ. 4(2): 233-254.
- ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง การตรวจโรคและการตรวจพิสูจน์โรคสัตว์ในสัตว์ที่ฆ่าในโรงฆ่าสัตว์หรือฆ่านอก โรงฆ่าสัตว์ และเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายโดยมิได้ถูกฆ่า เพื่อการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2560. (2560, 4 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 (ตอนพิเศษ 245 ง), หน้า 10.
- มนชัย อรพิมพ์. 2550. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมการค้า ต่างประเทศกระทรวงพาณิชย์. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สมคิด บางโม. 2545. การบริหาร. กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- Abdullahi, A., Hassan, A., Kadarman, N., Seleh, A., Baraya, Y.S. and Lu, P.L. 2016. Food safety knowledge, attitude, and practice toward compliance with abattoir laws among the abattoir workers in Malaysia. International Journal of General Medicine. 9: 79-87.
- Arzoomand N., Vagsholm I., Niskanen R., Johansson A. and Comin A. 2019. Flexible distribution of tasks in meat inspection - A pilot study. Food Control. 102.10.1016/j.foodcont.2019.03.010.
- Center for Disease Control. 1996. Surveillance for foodborne disease outbreaks, United States, 1981-1992. Morbidity Mortality Weekly Report. 4(5): 1-73.
- Leclezio, L., Jansen, A., Whittemore, V. H., and de Vries, P. J. 2015. Pilot validation of the tuberous sclerosis-associated neuropsychiatric disorders (TAND) checklist. Pediatric neurology. 52(1): 16-24. <https://doi.org/10.1016/j.pediatrneurol.2014.10.006>
- Likert, R. 1932. A technique for the measurement of attitudes. Archives of Psychology. 140: 55.

- Nyamakwere, F., Muchenje, V., Mushonga, B., Kandiwa, E., Makepe, M. and Mutero, G. 2017. Journal of Food Safety and Hygiene. 3(1-2): 7-15.
- Rahkio M, Uutela A and Korkeala H. 1995. Motivation and characterization of Finnish meat inspection veterinarians. Acta Veterinaria Scandinavica. 36(4): 563-570.
doi:10.1186/BF03547670
- Unamba-Oparah, C., Unamba-Oparah, I. C., Odoemelam, V. U. and Obasi, B. O. 2018. Knowledge attitude and practice of meat inspection among stakeholders in Owerri, South-eastern Nigeria. Nigerian Journal of Animal Production. 45(3): 165 – 169.
- Wojtacka J., Wysok B. and Sztejn J. 2020. Analysis of the Factors Influencing Veterinary Food Inspectors in Poland. Animals (Basel). 10(5): 884. doi:10.3390/ani10050884

ภาคผนวก

แบบสอบถามพนักงานตรวจโรคสัตว์ประจำโรงฆ่าสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม ชื่อ..... นามสกุล..... เพศ..... อายุ.....ปี

ระดับการศึกษา..... สถานภาพการสมรส/การมีครอบครัว..... จำนวนครั้งที่ส่งรายงาน.....

การมีบุตร.....จำนวนบุตร.....คน อาชีพหลัก..... อาชีพอื่น.....

รายได้ต่อเดือน : การตรวจโรคสัตว์.....และรายได้อื่น.....บาทต่อเดือน

ประเภททะเบียนพนักงานตรวจโรคสัตว์ : สพ.ชั้น 1 / สพ.ชั้น 2 / อบรมทุกชนิดสัตว์ / อบรมรายชนิดสัตว์

จำนวนโรงฆ่าที่ปฏิบัติงาน.....แห่ง ได้แก่

1. (รัฐ/เอกชน) จังหวัด..... ชนิดสัตว์ที่ทำการตรวจ.....จำนวน.....ตัว/วัน

2. (รัฐ/เอกชน) จังหวัด..... ชนิดสัตว์ที่ทำการตรวจ.....จำนวน.....ตัว/วัน

3. (รัฐ/เอกชน) จังหวัด..... ชนิดสัตว์ที่ทำการตรวจ.....จำนวน.....ตัว/วัน

4. (รัฐ/เอกชน) จังหวัด..... ชนิดสัตว์ที่ทำการตรวจ.....จำนวน.....ตัว/วัน

ประสบการณ์ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานปี ระยะทางจากบ้านพักมาโรงฆ่าสัตว์.....กม.

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางระยะเวลาที่ใช้เดินทาง.....ชม.

การมีสถานที่พักในบริเวณโรงฆ่าสัตว์ช่วงเวลาที่ปฏิบัติงาน.....

จำนวนชั่วโมงที่ปฏิบัติงาน.....ชม. การลาพัก/หาผู้ปฏิบัติงานแทน

ส่วนที่ 2 ความรู้ด้านการปฏิบัติงานตรวจโรคสัตว์

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
อำนาจและหน้าที่ของพนักงานตรวจโรคสัตว์			
1) การตรวจโรคสัตว์ไม่ต้องตรวจก่อนการฆ่าสัตว์ มีเฉพาะการตรวจเนื้อสัตว์หลังฆ่าแล้วเท่านั้น			
2) กรณีที่พนักงานตรวจโรคสัตว์มีเหตุอันควรสงสัยว่าสัตว์ที่จะฆ่านั้นเป็นโรค หรือมีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือมีลักษณะไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจสั่งงดการฆ่าสัตว์และแยกสัตว์นั้นไว้เพื่อตรวจพิสูจน์ได้			
3) กรณีมีสัตว์ที่จะฆ่าเป็นโรคระบาด ไม่ต้องแจ้งโรค เนื่องจากพนักงานตรวจโรคเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตาม พรบ.ควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ตาม พรบ.โรคระบาดสัตว์			
4) พนักงานตรวจโรคสัตว์มีหน้าที่ส่งรายงานการตรวจโรคและพิสูจน์โรคสัตว์ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์			
5) รายงานการตรวจโรคสัตว์ ต้องจัดทำทุกเดือนและรายงานกรมปศุสัตว์ภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไป			
ความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน			
6) สัตว์ (สัตว์ปีก สุกร แพะ โค) ที่มีลักษณะผอมแห้งมาก จัดเป็นสัตว์ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร			
7) เนื้อสัตว์ที่มีลักษณะมีตัวพยาธิ หรือตัวอ่อนของพยาธิ (Cyst) สามารถรับรองให้จำหน่ายได้			
8) เนื้อสัตว์ที่มีลักษณะตีขี้ สามารถรับรองให้จำหน่ายได้			
การรับข่าวสารทันต่อเหตุการณ์			
9) ปัจจุบันยังไม่มีประกาศว่า โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (ASF) เป็นโรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร			
10) ในปัจจุบันยังไม่มีประกาศกฎกระทรวงการจัดเก็บข้อมูลของสัตว์ที่เข้าสู่โรงฆ่าสัตว์และเนื้อสัตว์ที่ออกจากโรงฆ่าสัตว์ หากทราบว่ามีการประกาศ ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูล เดือน			

ส่วนที่ 3 ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

คำถาม	1	2	3	4	5
1) ค่าตอบแทน เหตุผล.....					
2) ปริมาณงาน เหตุผล.....					
3) ลักษณะงาน เหตุผล.....					
4) สภาพการทำงาน (สถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์) เหตุผล.....					
5) ความปลอดภัยในการทำงาน เหตุผล.....					
6) การเห็นความสำคัญของงานและความภาคภูมิใจ เหตุผล.....					
7) ภาพรวมการปฏิบัติงานด้านพนักงานตรวจโรคสัตว์ เหตุผลหลักมาจากปัจจัยข้อใด.....					

ส่วนที่ 4

ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นต่อการอบรมเพื่อทบทวนความรู้ จัดอบรมทุก.....ปี

รูปแบบการจัดอบรมที่ต้องการ.....

ท่านมีปัญหาและอุปสรรค (ประเด็นการส่งรายงานการตรวจโรคสัตว์ไปยังกรมปศุสัตว์)มีไม่มี

ดังนี้.....

.....ระบบรายงานอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้งานในปัจจุบันมีความยุ่งยากและซับซ้อน

.....มีงานอาชีพหรืองานประจำอื่นที่ทำให้ไม่สามารถรายงานผลการปฏิบัติงานได้ทัน

.....ปริมาณงานตรวจโรคสัตว์มีปริมาณมากเกินไปจึงไม่สามารถรายงานผลการปฏิบัติงานได้ทัน

ข้อเสนอแนะ อื่น ๆ

.....

.....